

Ny litterär våg rullar in

Allt fler svarta författare men var är läsarna?

Åren efter 1994 drabbades de sydafrikanska författarna av kollektiv skrivkramp. Vad fanns det kvar att skriva om, nu när apartheid gått i graven?

Idag pratar man om en normaliserad situation, yttrandefrihet och en ny våg av "svart" litteratur. Men lurar vi bara oss själva, frågar två av landets främsta skribenter. Är det en våg och är det för tidigt att fira?

"Om en utomjording landade i Sydafrika skulle han tro att de svarta kändisförfattarna var den tråkigaste ras som någonsin skapats. Varför, skulle utomjordingen undra, måste de alltid berätta om hur svårt det är att vara svart? Varför älta det förflutna? Har de här människorna inte något att säga om kärlek? Har de aldrig hört talas om komedi?"

Så skriver Fred Khumalo i en krönika i *Sunday Times* där han ifrågasätter den så kallade vågen av ny "svart" litteratur.

Författaren Zakes Mda brukar framhållas som kung av den här genren. Redan år 1995 debuterade han med två romaner, *She Plays With the Darkness* och *Ways of Dying*.

Men Khumalo menar att det verkliga genombrottet för den nya litterära generationen inte kom förrän år 2000 med den då 26-

årige K Sello Duiker. I boken *The Quiet Violence of Dreams* undersöker han mansmyten och gör med en brutal ärlighet upp med sin egen homosexualitet, en läggning som fortfarande av många sydafrikaner betraktas som en "sjukdom" som enbart drabbar vita män.

Språket var ungt och nyskapande, och Khumalo anser att Duiker var den förste svarte skribent som vågade bryta med det tungsinne och den politiska korrekthet som odlats inom motståndslitteraturen.

Phaswana Mpe följde i Duikers fotspår med aidsromanen *Welcome to Our Hillbrow*. Bägge författarna begick sedan självmord och lämnade ett stort tomrum efter sig i den sydafrikanska litteraturen.

Succébok

Utrymmet för inhemska litteratur är minimalt. Av de böcker som publiceras kommer 75 procent från utlandet, framförallt från England, och av de återstående 25 procenten är hela 90 procent utbildningsmaterial. Rent krasst sett saknas läsare av sydafrikansk skönlitteratur och förläggarna är plågsamt medvetna om att de flesta föredrar att skratta åt en komedi på tv framför att gräva ner sig i en svårmodlig bok om apartheids arv eller aids.

Det finns också en tråkig uppfattning att svarta författare bara blir publicerade tack vare sin hudfärg då förlagen är så illa tvugna att uppfylla kvoteringspolitiken.

William Gumede, politisk journalist och författare av bästsäljaren *Thabo Mbeki and the Battle for the Soul of the ANC*, har upplevt tvivlet

William Gumede skrev årets kioskvältare i Sydafrika...

FOTO: ANNIKA FORSBERG LANGA

på nära håll. När han skrev boken om Mbeki hade förlaget Struik ingen svart författare i sitt stall, och böcker av politisk natur ansågs vara ett säkert sätt att gå med förlust.

– Förläggaren var deprimerande skeptisk och trodde att de som bäst kunde sälja 500 exemplar, berättar Gumede.

Boken lanserades i våras och efter bara åtta veckor hade den sålt i 20 000 exemplar. En ny uppdaterad upplaga är redan planerad och i slutet av september reser Gumede till USA på författarturné. Den förväntade förlusten har förvandlats till förlagets största ekonomiska succé och Gumede hoppas att han har bidragit till att skapa en ny nisch i den för övrigt alltjämt konservativa bokbranschen.

Många svarta röster

Han håller med Fred Khumalo om att det ännu är för tidigt att tala om en våg. Men samtidigt har de svarta rösterna flerdubblats under de senaste åren och Gumede sträcker sig så långt som att säga att den nya litteraturen börjat slå ut i blom.

Själv planerar han att fortsätta sin författarbana med bland annat en politisk roman och ett verk som speglar Sydafrikas politiska historia under hundra år från de förtrycktas perspektiv.

ANNIKA FORSBERG LANGA

Johannesburg

...en politisk bok om regeringspartiet ANC.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

